EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 16.4.2025.
COM(2025) 171 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN REVĪZIJAS PALĀTAI

Patērētāju, veselības, lauksaimniecības un pārtikas izpildaģentūras, Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūras, Mazo un vidējo uzņēmumu izpildaģentūras, Eiropas Pētniecības padomes izpildaģentūras, Inovācijas un tīklu izpildaģentūras un Pētniecības izpildaģentūras novērtējums

{SWD(2025) 87 final} - {SWD(2025) 88 final} - {SWD(2025) 89 final} - {SWD(2025) 90 final} - {SWD(2025) 91 final} - {SWD(2025) 92 final}

Glosārijs

Termins vai akronīms	***Nozīme vai definīcija***
Aģentūras	Izpildaģentūras
CBA	Izmaksu un ieguvumu analīze
Chafea	Patērētāju, veselības, lauksaimniecības un pārtikas izpildaģentūra
CINEA	Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra
Komisija	Eiropas Komisija
EACEA	Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūra
EASME	Mazo un vidējo uzņēmumu izpildaģentūra
Eismea	Eiropas Inovācijas padomes un MVU izpildaģentūra
ERCEA	Eiropas Pētniecības padomes izpildaģentūra
ES	Eiropas Savienība
HaDEA	Eiropas Veselības un digitālā izpildaģentūra
CR	Cilvēkresursi
INEA	Inovācijas un tīklu izpildaģentūra
IT	Informācijas tehnoloģijas
REA	Pētniecības izpildaģentūra
ĪFP	Īpašs finanšu pārskats
LESD	Līgums par Eiropas Savienības darbību

1. IEVADS

Lai sasniegtu savus mērķus, Eiropas Savienība, izmantojot dažādas finansēšanas programmas, atbalsta daudzveidīgas politikas jomas. Šīs programmas nodrošina dotācijas un citu veidu finansējumu dalībvalstīm, uzņēmumiem, pētniekiem, nevalstiskajām organizācijām u. c.

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 317. pantu Komisija ir atbildīga par budžeta izpildi. Saskaņā ar Finanšu regulas[1] 62. pantu Komisija nodrošina budžeta izpildi dažādos veidos – tieši, dalītajā pārvaldībā kopā ar dalībvalstīm vai netieši, uzticot budžeta izpildes uzdevumus trešām personām (piemēram, trešām valstīm, dalībvalstu organizācijām, starptautiskām organizācijām, publiskā un privātā sektora partnerības struktūrām).

Pēc Regulas (EK) Nr. 58/2003[2] pieņemšanas Komisija nolēma, ka būtu efektīvāk un lietderīgāk dažu tieši pārvaldītu programmu noteiktu īstenošanas uzdevumu pārvaldību deleģēt tās izpildaģentūrām. Laika gaitā Komisija šīm aģentūrām deleģēja arvien vairāk ES finansēšanas programmu. Tas ir ļāvis Komisijai pievērsties saviem institucionālajiem pamatuzdevumiem.

Izpildaģentūras ir Savienības struktūras ar juridiskas personas statusu, kas īsteno ES finansēšanas programmas, pārvalda dažus vai visus projektu īstenošanas posmus, veic šim nolūkam nepieciešamās pārbaudes un nodrošina attiecīgā budžeta izpildi. Izpildaģentūras ir neatkarīgas struktūras, kuras uzrauga Komisija.

Tomēr ārpakalpojumu piesaistei pārvaldības uzdevumu veikšanai, uzticot tos izpildaģentūrām, jāpaliek atbilstošai iestāžu sistēmas ierobežojumiem, kā noteikts LESD. Tas nozīmē, ka nevar nodot ārpakalpojumā tādu uzdevumu veikšanu, kuri saskaņā ar LESD uzticēti iestādēm un kuru izpildei ir nepieciešama rīcības brīvība politisko lēmumu pārvēršanai rīcībā. Turklāt attiecībā uz ārpakalpojumu piesaisti būtu jāveic izmaksu un ieguvumu analīze.

Katras izpildaģentūras darbība tiek izvērtēta reizi trijos gados, lai novērtētu, vai tās darbība ir sekmīga un vai ir sasniegti *ex ante* izmaksu un ieguvumu analīzē paredzētie rezultāti[3]. Šajā ziņojumā ir aplūkoti novērtējumi par sešām izpildaģentūrām, kurām Komisija ir uzticējusi programmu īstenošanu saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam, un tās ir:

- Patērētāju, veselības, lauksaimniecības un pārtikas izpildaģentūra (*Chafea*)[4];
- Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūra (*EACEA*)[5];
- Mazo un vidējo uzņēmumu izpildaģentūra (*EASME*)[6];
- Eiropas Pētniecības padomes izpildaģentūra (*ERCEA*)[7];

---

1 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, *Euratom*) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam.

2 Padomes Regula (EK) Nr. 58/2003 (2002. gada 19. decembris), ar ko nosaka statūtus izpildaģentūrām, kurām uztic konkrētus Kopienas programmu pārvaldības uzdevumus (OV L 11, 16.1.2003., 1. lpp., http://data.europa.eu/eli/reg/2003/58/oj).

3 Padomes 2002. gada 19. decembra Regula (EK) Nr. 58/2003, 25. pants.

4 Komisijas Īstenošanas lēmums 2013/770/ES (2013. gada 17. decembris), ar ko nodibina Patērētāju, veselības un pārtikas izpildaģentūru un kas grozīts ar Komisijas Īstenošanas lēmumu 2014/927/ES.

5 Komisijas Īstenošanas lēmums 2013/776/ES (2013. gada 18. decembris), ar ko izveido Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūru.

6 Komisijas Īstenošanas lēmums 2013/771/ES (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido Mazo un vidējo uzņēmumu izpildaģentūru.

7 Komisijas Īstenošanas lēmums 2013/779/ES (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido Eiropas Pētniecības padomes izpildaģentūru.

- Inovācijas un tīklu izpildaģentūra (*INEA*)[8];
- Pētniecības izpildaģentūra (*REA*)[9].

Katras aģentūras konkrētais novērtēšanas periods atšķiras, jo tās ir izveidotas dažādos datumos. *Chafea*, *INEA* un *EASME* individuālie novērtējumi aptver laikposmu no 2017. līdz 2021. gadam, savukārt *EACEA*, *ERCEA* un *REA* novērtējumi attiecas uz laikposmu no 2018. līdz 2021. gadam.

Novērtējumos tika vērtēts, vai katra aģentūra ir efektīvi un lietderīgi pildījusi savus uzdevumus un vai to portfeļu pārvaldībā tika konstatēta pārklāšanās, trūkumi vai neatbilstības. Veicot novērtējumu, tika arī pārbaudīts, vai bija skaidri nodalīti aģentūru un par tām atbildīgo ģenerāldirektorātu vai citu izpildaģentūru uzdevumi.

Novērtējumi ietvēra retrospektīvu izmaksu un ieguvumu analīzi, kurā faktiskie darbības rezultāti trīs gadu novērtēšanas periodā salīdzināti ar gaidāmajiem rezultātiem saskaņā ar *ex ante* izmaksu un ieguvumu analīzi[10]. Visu novērtējumu pamatā bija ārēji pētījumi[11], kas veikti, izmantojot vienādu metodoloģiju un piemērojot Komisijas izstrādātos labāka likumdošanas procesa principus[12].

Covid-19 pandēmija ietekmēja visu izpildaģentūru darbību to pilnvaru termiņa beigās. Lai gan izpildaģentūras pandēmijas pārvarēšanā ievēroja Komisijas pamatnostādnes, bija jāveic to darbības pielāgojumi gan ikdienas darba organizēšanā (piemēram, procesu digitalizācija, darbs no mājām un attālinātā sadarbība), gan arī projektu pārvaldībā (piemēram, projektu pagarināšana vai apturēšana, kuru dēļ bija jāveic izmaiņas un jāpārplāno pārbaudes un maksājumi). Tas bija izšķirošs laiks arī nākamās daudzgadu finanšu shēmas sagatavošanā.

Kopumā daudzas uzlabojamās jomas, kas ierosinātas novērtējumu pamatā esošajos pētījumos, jau tiek risinātas kopš pandēmijas, un tika ierosināts jauns deleģēto programmu sadalījums starp aģentūrām, lai nodrošinātu labāku saskaņotību un veicinātu sinerģiju un efektivitāti.

Sākot ar 2021. gada 1. aprīli, atbilstīgi daudzgadu finanšu shēmai 2021.–2027. gadam tika izveidotas jaunas aģentūras, kas ir *INEA*, *EACEA*, *EASME*, *REA* un *ERCEA* pēcteces. Vienlaikus tika likvidēta *Chafea* un izveidota jauna aģentūra – Eiropas Veselības un digitālā izpildaģentūra (*HaDEA*).

Sešu izpildaģentūru novērtējums deva iespēju veikt salīdzinošu analīzi, pamatojoties uz kvalitatīvu un kvantitatīvu rādītāju kopumu, kā sīkāk izklāstīts turpmāk.

2. VISPĀRĒJIE DARBĪBAS REZULTĀTI

[8] Komisijas Īstenošanas lēmums 2013/801/ES (2013. gada 23. decembris), ar ko izveido Inovācijas un tīklu izpildaģentūru.

[9] Komisijas Īstenošanas lēmums 2013/778/ES (2013. gada 13. decembris), ar ko izveido Pētniecības izpildaģentūru.

[10] Izmaksu un ieguvumu analīze attiecībā uz tādu uzdevumu deleģēšanu izpildaģentūrām, kuri saistīti ar Savienības 2014.–2020. gada programmu īstenošanu – nobeiguma ziņojums Komisijai, 2013. gada 19. augusts.

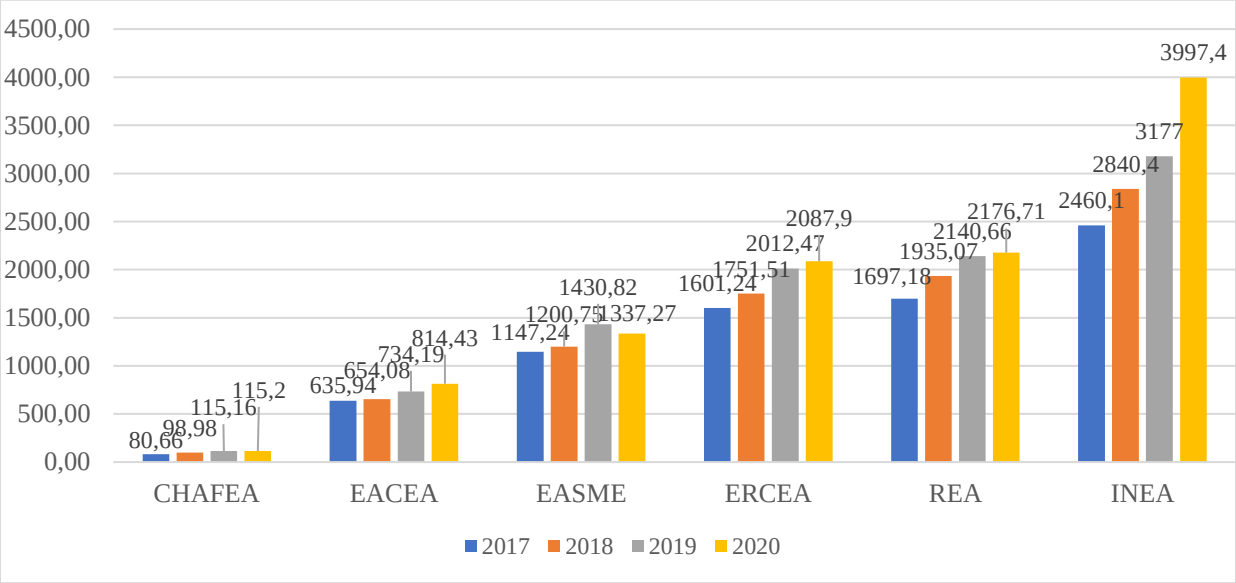
[11] Pētījumi: *Chafea*, *EACEA*, *EASME*, *ERCEA*, *INEA*, *REA*.

[12] Komisijas labāka regulējuma pamatnostādnes, SWD (2021) 305 final, un instrumentu kopums. Pamatnostādnes tika piemērotas proporcionāli. Nebija vajadzības vērtēt kritērijus "ES pievienotā vērtība" un "nozīmīgums", jo aģentūras veic uzdevumus, kurus Komisija ir tām uzticējusi, un atbilstība šiem kritērijiem tiek vērtēta, izvērtējot programmas.

Kopumā visas aģentūras efektīvi īstenoja tām deleģētās programmas un sasniedza labus rezultātus attiecībā uz lielāko daļu galveno snieguma rādītāju, vienlaikus nodrošinot arvien lielāka darbības budžeta izpildi. Aģentūras panāca augstāku efektivitāti, un tā tika nodrošināta, veicot dažādas darbības – no iekšējiem pasākumiem (reorganizācija, procesu un procedūru vienkāršošana) līdz lielākā mērā korporatīviem un transversāliem pasākumiem, piemēram, visu *REA* programmu validēšanas pakalpojumu konsolidācijai un vienkāršotu noteikumu un procedūru ieviešanai programmai "Apvārsnis 2020"[13]. Aģentūru efektivitāti uzlaboja arī vietējo un korporatīvo IT rīku pastāvīga uzlabošana.

Aģentūru darbības budžeta palielinājums analizētajā periodā ir redzams turpmāk. Laikposmā no 2017. līdz 2021. gadam visvairāk palielinājās *INEA* budžets (62 %) un *Chafea* budžets (42 %), savukārt mazākais budžeta pieaugums bija *EASME* (17 %).

Darbības budžets (miljoni EUR) aģentūru veikto maksājumu izteiksmē 2017.–2020. gadā

Avots: pētījums, kas ir reizi trīs gados veikto izpildaģentūru novērtējumu pamatā.

Izpildaģentūru rezultātu rādītāji attiecas uz finanšu pārvaldību, jo īpaši uz priekšlikumu savlaicīgu novērtēšanu un dotāciju pabeigšanu (laiks līdz informēšanai, laiks līdz dotācijas piešķiršanai un savlaicīga maksājumu veikšana). Aģentūras sasniedza lielāko daļu rādītāju, kas saistīti ar dotāciju pārvaldību un finanšu pārvaldību, taču tika konstatētas arī dažas novirzes, kas sīkāk aprakstītas šim ziņojumam pievienotajos Komisijas dienestu darba dokumentos.

Covid-19 pandēmija radīja papildu izaicinājumus projektu pārvaldībā, un aģentūras parādīja, ka spēj elastīgi reaģēt, pastāvīgi veicot uzraudzību, pielāgojot savas procedūras un īstenojot jaunus finansēšanas pasākumus[14], lai reaģētu uz pandēmijas radītajām vajadzībām.

[13] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1291/2013 (2013. gada 11. decembris), ar ko izveido pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" (2014.–2020. gads).

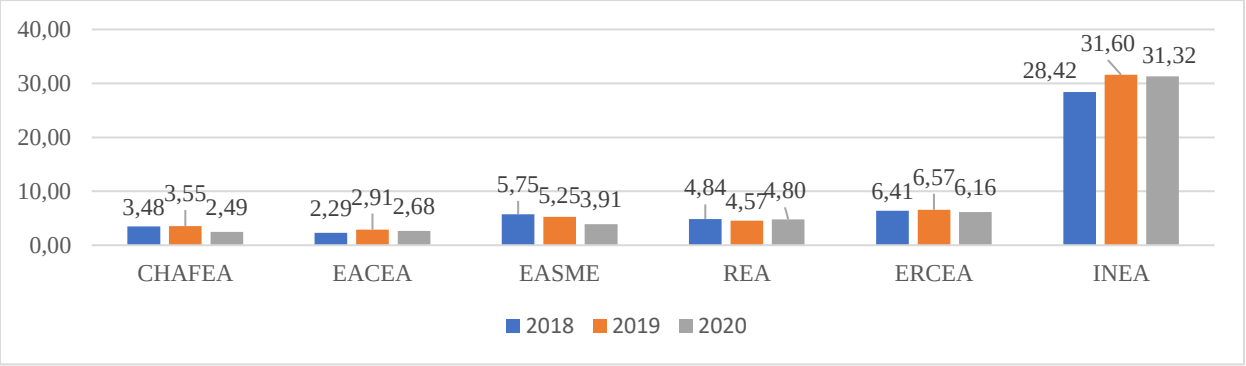
[14] *Chafea* gadījumā.

Šādos apstākļos dažām aģentūrām pat izdevās uzlabot savu sniegumu vairākās konkrētās jomās. Piemēram, *REA* un *INEA* palielināja tādu maksājumu daļu, kas tika veikti līgumā noteiktajā termiņā, savukārt *ERCEA* vienkāršoja procedūru dotāciju izmaiņu veikšanai.

Pandēmijas uzliesmojuma dēļ bija vērojama arī neliela kavēšanās deleģēto darbību īstenošanā. *REA* gadījumā tādu dotāciju īpatsvars, kuru piešķiršanas process tika pabeigts noteiktajā dotācijas piešķiršanas termiņā, 2020. gadā samazinājās par diviem procentpunktiem līdz 98 %, jo pieteikumu iesniedzēji saviem konsorcijiem lūdza papildu laiku nepieciešamo administratīvo pienākumu izpildei pirms dotācijas nolīguma parakstīšanas. *EASME* gadījumā daži šādas kavēšanās piemēri bija projektu īstenošanas termiņu pagarināšana vai mērķuzdevumu pielāgošana, kad ar pandēmiju saistīto ierobežojumu dēļ īstenošana nebija iespējama. Tika pievienoti citi pasākumi, kas ietekmēja darba slodzi, piemēram, Eiropas Inovācijas padomes (EIP) Eiropas hakatons ar Covid-19 saistīto izaicinājumu risināšanai vai Eiropas Biznesa atbalsta tīkla ieviesto konsultāciju pakalpojumu piegādes ķēde. *EACEA* gadījumā pandēmijas izraisīta kavēšanās ir saistīta ar programmu raksturu (jauniešu studijas ārvalstīs vai kultūras/audiovizuālie projekti).

Finansējuma uz vienu pamatdarbībā iesaistītu darbinieku ziņā *INEA* ir sasniegusi augstāko rādītāju salīdzinājumā ar citām aģentūrām. Iemesls bija tāds, ka *INEA* vidēji bija lielākas dotācijas no Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI)[15]. Aģentūras, kas īsteno pētniecības programmas, sasniedza labākus rezultātus nekā *EACEA* un *Chafea*. *EACEA* gadījumā tas bija saistīts ar to, ka tās programmu portfelis ir sarežģīts un daudzveidīgs, pieteikuma iesniedzēji un saņēmēji ir ļoti dažādi, ir liels pieteikumu un dotāciju skaits, kā arī dotāciju vidējais apmērs ir neliels. *Chafea* gadījumā tas bija saistīts ar to, ka aģentūra ir neliela, tās programmu portfelis ir daudzveidīgs, kā arī trūkst papildinošu darbību un sinerģijas.

Aģentūru finansējums uz vienu pamatdarbībā iesaistītu darbinieku (pilnslodzes ekvivalents) saistībās (miljoni EUR), 2018.–2020. gads

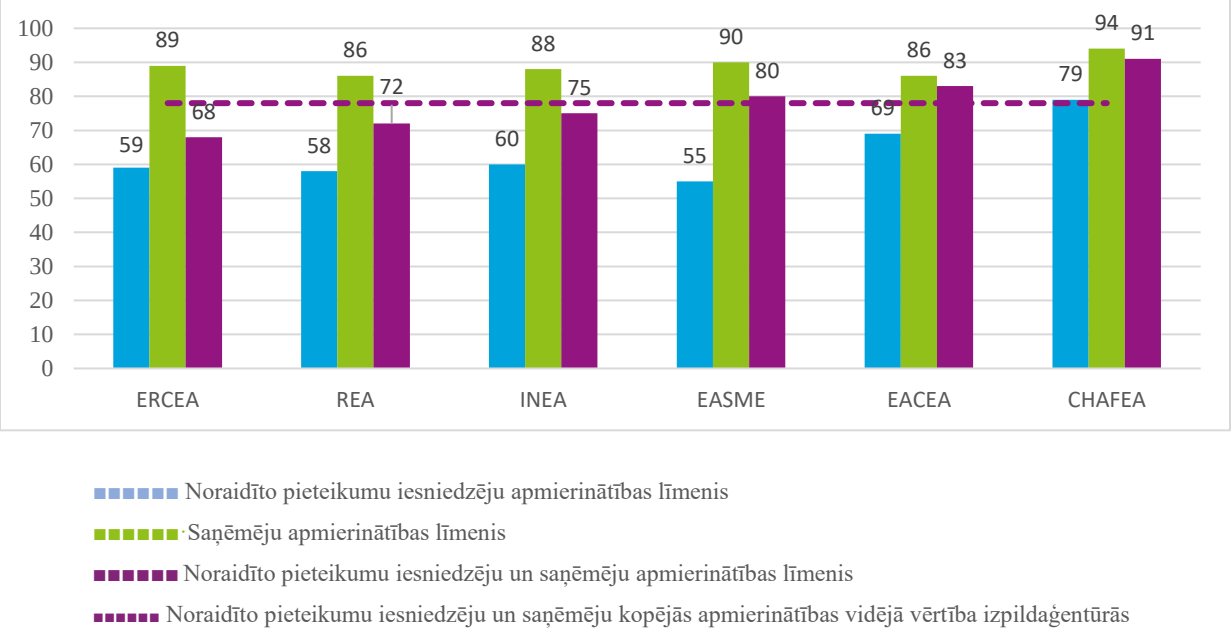
Avots: pētījums, kas ir reizi trīs gados veikto izpildaģentūru novērtējumu pamatā.

Aģentūru sniegto pakalpojumu vispārējo kvalitāti pozitīvi novērtēja saņēmēji (86–94 %)[16] un eksperti (92–99 %), taču noraidīto pieteikumu iesniedzēju apmierinātība bija zemāka (55–79 %), – sk. turpmāk.

[15] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1316/2013 (2013. gada 11. decembris), ar ko izveido Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu.

[16] Procentuālās daļas diapazons atspoguļo mazāko un lielāko pozitīvu atbilžu īpatsvaru katrā attiecīgajā respondentu kategorijā.

Noraidīto pieteikumu iesniedzēju un saņēmēju apmierinātības līmenis visās aģentūrās

Avots: pētījums, kas ir reizi trīs gados veikto izpildaģentūru novērtējumu pamatā.

Attiecībā uz darījumu likumību un pareizību Komisija nosaka pētniecības pamatprogrammas un iekšējās kontroles stratēģijas un atbild par revidējamo dalībnieku atlasi, kā arī par veicamo *ex post* revīziju intensitātes noteikšanu. Lielākajā daļā deleģēto programmu atlikušo kļūdu īpatsvars bija mazāks par robežvērtību. Tomēr dažas aģentūras uzrādīja kļūdu īpatsvaru, kas bija lielāks par robežvērtību, noteiktām programmu daļām, piemēram, *REA* attiecībā uz kosmosu, drošību un MVU darbībām Septītajā pamatprogrammā[17], taču to lielā mērā var saistīt ar šīs shēmas sarežģītību.

EASME gadījumā atlikušo kļūdu īpatsvara robežvērtība tika sistemātiski pārsniegta attiecībā uz *CIP-IEE II* un *CIP-Eco-Inovation*[18], kā arī attiecībā uz *COSME*[19] 2018. un 2020. gadā. Taču tika veikti seku mazināšanas pasākumi, piemēram, labāk informējot saņēmējus un uzlabojot *ex ante* kontroles mehānismus.

INEA atlikušo kļūdu īpatsvars 2019. un 2020. gadā pārsniedza EISI telekomunikāciju sadaļai iepriekš noteiktos mērķrādītājus, jo dalībnieku vidū bija liels skaits NVO un MVU, personāla izmaksas veidoja lielu procentuālo daļu no deklarētajām izmaksām, kā arī ierobežotā mērā tika izmantoti apliecinājumi par finanšu pārskatiem.

[17] Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1982/2006/EK (2006. gada 18. decembris) par Eiropas Kopienas Septīto pamatprogrammu pētniecībai, tehnoloģiju attīstībai un demonstrējumu pasākumiem (2007. līdz 2013. gads).

[18] Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1639/2006/EK (2006. gada 24. oktobris), ar ko izveido konkurētspējas un inovācijas pamatprogrammu (2007. līdz 2013. gads).

[19] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1287/2013 (2013. gada 11. decembris), ar ko izveido Uzņēmumu un mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspējas programmu (*COSME*) (2014.–2020. gads).

Chafea 2019. gadā bija augsts atlikušo kļūdu īpatsvars sabiedrības veselības programmas[20] īstenošanā, jo vienas *ex post* revīzijas rezultātā bija jāatgūst liela summa (aptuveni 75 000 EUR un vairāk nekā 50 % no ES ieguldījuma), kas tika iekļauta izlasē. *ERCEA* un *EACEA* novērtēšanas periodā nebija augsts atlikušo kļūtu īpatsvars, un tas nepārsniedza robežvērtību.

Visas aģentūras izveidoja un pastāvīgi atjaunināja savus iekšējās kontroles procesus, lai nodrošinātu visu ar pakārtoto darījumu likumību un pareizību saistīto risku pienācīgu pārvaldību. *INEA* pieņēma visaptverošu kontroles stratēģiju ar daudziem kontroles un ziņošanas mehānismiem. Tā nodrošināja iespēju cieši uzraudzīt progresu virzībā uz mērķiem un savlaicīgi un efektīvi novērst un mazināt iespējamos riskus tās darbībām. Arī *REA* un *ERCEA* uzlaboja savu darbību un veica korektīvus pasākumus, lai ņemtu vērā apsvērumus vai ieteikumus, kas sniegti Eiropas Revīzijas palātas gada pārskatos un visos citos revīzijas ziņojumos.

EACEA uzsāka savas iekšējās kontroles sistēmas padziļinātu pārskatīšanu un visā novērtēšanas periodā veica atbilstīgus uzlabojumus, lai izpildītu saņemtos revidentu ieteikumus. Šai sakarā *EACEA* īstenoja arī "*EACEA* pārveides projektu" un panāca iekšējo sinerģiju, centralizējot noteiktus programmu darbības procesus un procedūras horizontālā atbalsta vienībās. Tas deva iespēju veikt būtiskus iekšējās mobilitātes pasākumus, lai atbalstītu karjeras attīstību un personāla kompetenču optimālu izmantošanu. Līdz novērtēšanas perioda beigām *EACEA* parādīja, ka tai ir efektīva un uzticama iekšējās kontroles sistēma, kas atbilst pareizas finanšu pārvaldības principiem.

EASME pienācīgi risināja visus novērtēšanas periodā apzinātos jautājumus, piemēram, atjaunināja savu politiku attiecībā uz sensitīviem amatiem[21] un ziņoja par šo jautājumu turpmākajos gada darbības pārskatos[22].

Chafea sistemātiski pārbaudīja pieejamos kontroles rezultātus un rādītājus, kā arī pievērsās apsvērumiem un revīzijas ieteikumiem. Novērtēšanas periodā tā pastāvīgi uzlaboja savu finanšu pārvaldību, attiecībā uz darījumiem izmantojot konsolidētu daudzgadu kontroles stratēģiju, pārskatot finanšu plūsmas, racionalizējot kontroles pasākumus un darbplūsmas, kā arī izstrādājot un īstenojot savu krāpšanas apkarošanas stratēģiju.

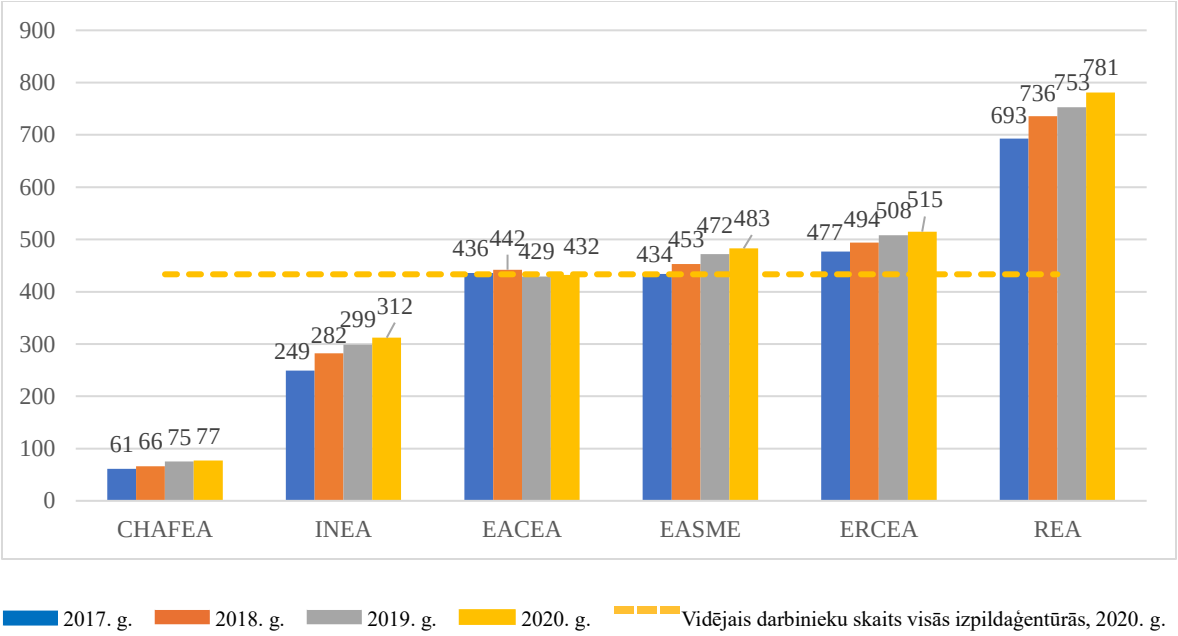
Visā novērtēšanas periodā kopējais aizpildīto amata vietu skaits palielinājās visās aģentūrās (izņemot *EACEA*). Lielākais darbinieku skaita pieaugums tika konstatēts *Chafea* (no 61 darbinieka 2017. gadā līdz 77 darbiniekiem 2020. gadā jeb 26 %) un *INEA* (no 249 darbiniekiem 2017. gadā līdz 312 darbiniekiem 2020. gadā jeb 25 %). Lielākā daļa aģentūru darbinieku bija norīkoti īstenot programmas un tikai neliela daļa veica atbalsta funkcijas.

[20] Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1350/2007/EK (2007. gada 23. oktobris), ar ko izveido otro Kopienas rīcības programmu veselības aizsardzības jomā (2008.–2013. gadam).

[21] 2018 – ES aģentūru revīzijas īss apraksts (europa.eu).

[22] 2019. gada darbības pārskats.

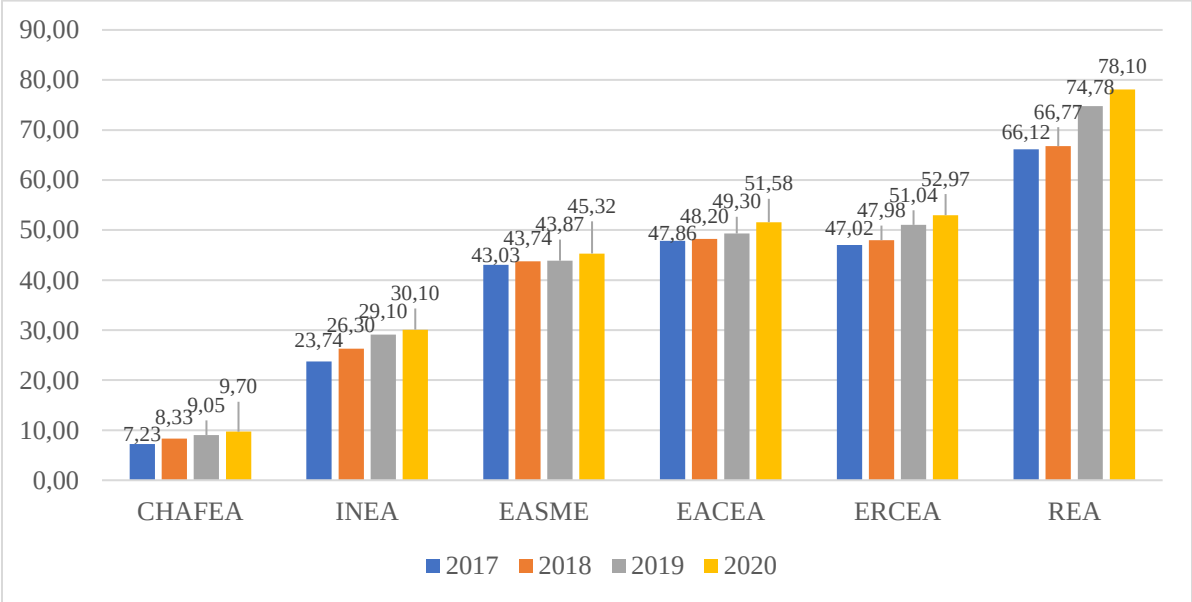
Amata vietu skaits (faktiski aizpildītās) visās aģentūrās 2017.–2020. gadā

Avots: pētījums, kas ir reizi trīs gados veikto izpildaģentūru novērtējumu pamatā.

Novērtēšanas periodā visu aģentūru administratīvais budžets palielinājās atbilstīgi darbības budžeta pieaugumam. Lielākais pieaugums bija vērojams *Chafea* (34 %)[23] un *INEA* (27 %), savukārt mazākais pieaugums tika konstatēts *EASME* (5 %) un *EACEA* (8 %).

Administratīvais budžets (miljoni EUR) aģentūru veikto maksājumu izteiksmē, 2017.–2020. gads

Avots: pētījums, kas ir reizi trīs gados veikto izpildaģentūru novērtējumu pamatā.

[23] Tas ir skaidrojams ar to, ka līdzīgi pieauga i) pārvaldītais darbības budžets un ii) aģentūras darbinieku skaits.

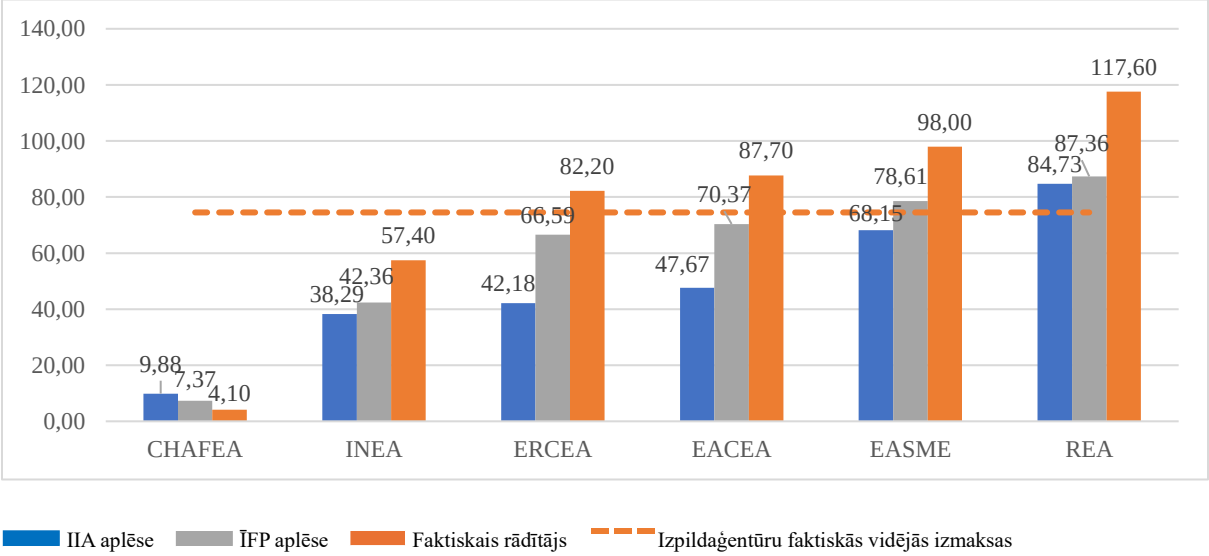
3. IZMAKSU LIETDERĪBA

Retrospektīvā izmaksu un ieguvumu analīzē tika vērtēts, cik lielā mērā katra aģentūra sasniedza savus rezultātus ar zemākām izmaksām nekā tad, ja Komisija būtu veikusi iekšēju pārvaldību.

Analīzē atklājās, ka izpildaģentūru scenārijā faktiskās izmaksas bija ievērojami zemākas par aplēstajām izmaksām iekšēji veiktas pārvaldības scenārijā. Tāpat kā iepriekšējā novērtējumā[24], faktiskie ietaupījumi lielākajai daļai aģentūru (izņemot *CHAFEA*) būtiski pārsniedza sākotnējās ietaupījumu aplēses. Aģentūru vidējie faktiskie ietaupījumi bija 74,5 miljoni EUR.

Chafea panāktie ietaupījumi bija zemāki par sākotnējām aplēsēm (4,1 miljons EUR, salīdzinot ar 7,37 miljoniem EUR īpašajā finanšu pārskatā un 9,88 miljoni EUR izmaksu un ieguvumu analīzē). Tas ir skaidrojams ar *Chafea* personāla izmaksām, kas bija augstākas nekā prognozēts[25] un ko pilnībā nekompensēja pieskaitāmās izmaksas, kas bija zemākas nekā plānots (infrastruktūras un pamatdarbības izdevumi un programmu atbalsta izdevumi).

Aplēstie un faktiskie ietaupījumi 2017. –2018. gada līdz 2021. gada novērtēšanas periodā (miljoni EUR)[26]

Avots: pētījums, kas ir reizi trīs gados veikto izpildaģentūru novērtējumu pamatā.

[24] Komisijas ziņojums, COM(2020) 184 final.

[25] *Chafea* augstākas personāla izmaksas var būt saistītas ar šādiem aspektiem: i) aģentūra atrodas Luksemburgā – reģionā ar augstāku dzīves dārdzību, tāpēc tai bija jāpiedāvā augstākas kategorijas amati, lai piesaistītu piemērotus kandidātus; ii) nepieciešamība vienlaikus pārvaldīt vairākas programmas, kam vajadzīgs lielāks skaits darbinieku ar īpašu kvalifikāciju; kā arī iii) fakts, ka aģentūra ir neliela, palielināja darbinieku ar augstāku atalgojumu (vidējā un augstākā līmeņa vadītāji) ietekmi uz vidējo algu salīdzinājumā ar citām aģentūrām.

[26] Šajā diagrammā salīdzināmības nolūkā ir parādīti visu aģentūru ietaupījumi. Tomēr *REA* gadījumā 2018. gadā tika paplašinātas tās pilnvaras, un sākotnējā 2013. gada izmaksu un ieguvumu analīzē šīs uzdevumu un darba slodzes izmaiņas netika ņemtas vērā.

Tomēr novērtējuma pamatā esošajā pētījumā bija arī norādīts uz aģentūru kopīgu iezīmi, proti, uz augstākām faktiskajām izmaksām ar personālu saistītiem izdevumiem (I sadaļa) salīdzinājumā ar sākotnējām aplēsēm. Izmaksas pieauga, neraugoties uz darbinieku faktisko skaitu un personāla sastāvu, kas finansēts no ES ieguldījuma, kurš norādīts īpašo finanšu pārskatu aplēsēs.

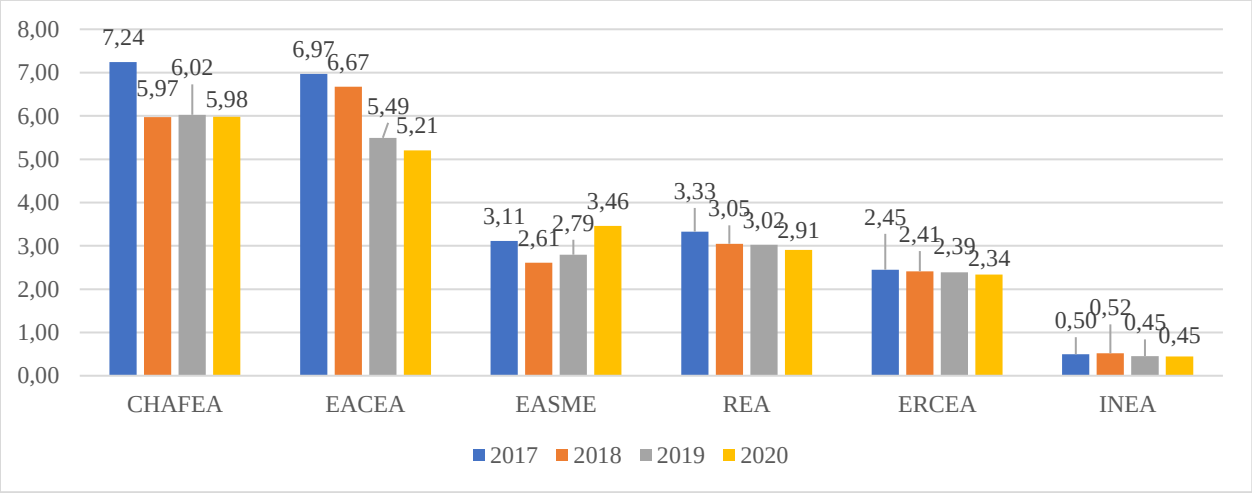
Minētais pieaugums daļēji ir saistīts ar to, ka sākotnējās izmaksu aplēsēs pilnībā netika ņemta vērā algu indeksācija, darbinieku paaugstināšana amatā un arvien pieaugošās personāla vajadzības. Turklāt aģentūru faktiskās vidējās personāla izmaksas bija augstākas par aplēstajām vidējām personāla izmaksām, un tā iemesls daļēji bija augstāku kategoriju darbinieku pieņemšana darbā (ar labākām IT prasmēm), kas deva iespēju aģentūrām novirzīt resursus lielākā mērā ar saturu saistītiem uzdevumiem (tas konstatēts *REA* novērtējumā), vai specializētu darbinieku nepieciešamība, lai vienlaikus pārvaldītu vairākas programmas (*Chafea* gadījumā), vai nepieciešamība saglabāt darba aģentūrā pievilcību, ņemot vērā to, ka Luksemburgā ir augstāka dzīves dārdzība (*Chafea* gadījumā).

Lielāki personāla izdevumi I sadaļā tika kompensēti ar mazākiem faktiskajiem izdevumiem II sadaļā *"Infrastruktūras un darbības izdevumi"* un III sadaļā *"Programmu atbalsta izdevumi"*.

Vēl viens rādītājs, ko izmantoja, lai mērītu aģentūru rentabilitāti, ir programmu pārvaldības izmaksas, kas izteiktas kā administratīvā budžeta un darbības budžeta attiecība izpildīto saistību izteiksmē. Novērtējums parādīja, ka lielākā daļa aģentūru laika gaitā kļuva rentablākas, izņemot *EASME*, kuras rādītājs pieauga no 3,11 % 2017. gadā līdz 3,46 % 2020. gadā, bet saglabājās tuvu vidējam rādītājam, kas bija 3,39 %, taču zem mērķrādītāja, kas bija 5,5 %.

Būtiskākais uzlabojums programmu pārvaldības izmaksu ziņā bija vērojams *EACEA* un *Chafea*, kuru rādītāji uzlabojās attiecīgi par 1,76 procentpunktiem (no 6,97 % 2017. gadā līdz 5,21 % 2020. gadā) un 1,26 procentpunktiem (no 7,24 % līdz 5,98 % tajā pašā periodā). Tomēr šīm aģentūrām bija augstākas programmu pārvaldības izmaksas salīdzinājumā ar vidējo rādītāju, kas 2020. gadā visās aģentūrās bija 3,39 %.

Programmu pārvaldības izmaksas (administratīvā budžeta un darbības budžeta attiecība saistību izteiksmē) visās aģentūrās, 2017.–2020. gads

Avots: pētījums, kas ir reizi trīs gados veikto izpildaģentūru novērtējumu pamatā.

4. SASKAŅOTĪBA

Kā minēts iepriekš, aģentūras tika novērtētas kā rentablas struktūras programmu īstenošanas pārvaldībai salīdzinājumā ar iekšējās pārvaldības scenāriju. Taču dažu aģentūru portfelī bija dažādas programmas (*EACEA*, *EASME*, *INEA*, *Chafea*) vai arī vienas un tās pašas programmas, kas tika īstenotas dažādās jomās (*REA*, *ERCEA*).

Tāpēc veidojās sarežģīta darba vide (liela darba slodze un administratīvais slogs, dažādi noteikumi un procedūras, saskaņošana ar lielu skaitu atbildīgo ģenerāldirektorātu) un tika ierobežotas iespējas uzlabot programmu pārvaldību un izmantot sinerģijas un papildināmības iespējas. Līdz ar to bija arī jāsamazina to portfeļu lielums, un tas tika paveikts pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas ietvaros.

Kopumā attiecībā uz visām aģentūrām un visām deleģētajām programmām novērtējumā tika konstatēts, ka pastāv skaidrs un atbilstīgs funkciju sadalījums starp tām un to atbildīgajiem ģenerāldirektorātiem, un netika konstatēta pārklāšanās, kā paredzēts tiesiskajā regulējumā un saprašanās memorandā.

Chafea gadījumā iekšējās revīzijas dienesta ziņojumā[27] kā joma, kurā jāpanāk uzlabojumi, bija minēta uzdevumu, kas ietver augsta līmeņa braucienus, noteikšana. Šis jautājums tika risināts ar iekšējām vadlīnijām, ko *Chafea* un Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts izstrādāja 2018. gadā. Pārnesot Lauksaimniecības produktu veicināšanas programmas[28] portfeli no *Chafea* uz *REA*, tika ieviesti vēl citi pasākumi, pieņemot pārskatītās sadarbības pamatnostādnes un sagatavojot īpašu saprašanās memorandu ar īpašām prasībām attiecībā uz i) informācijas sniegšanu un ii) lauksaimniecības produktu veicināšanas pasākumiem.

Attiecībā uz kopīgiem, transversāliem jautājumiem novērtējumā tika konstatēts, ka ir jāizstrādā strukturēts satvars, lai sistēmiski sniegtu atgriezenisko saiti politikas veidotājiem, kā arī mehānisms atsevišķu ar politiku saistītu lūgumu izpildei. Šis jautājums tika risināts pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas ietvaros.

5. SECINĀJUMI UN GŪTĀS ATZIŅAS

Kopumā ir pierādījies, ka aģentūras ir rentablas struktūras ES finansēšanas programmu īstenošanai, kas nodrošina ievērojamus ietaupījumus salīdzinājumā ar iekšējās pārvaldības scenāriju. Tās ir sasniegušas savus pamatmērķus un lielāko daļu galveno snieguma rādītāju. To galvenās ieinteresētās personas ir atzinīgi novērtējušas to sniegtos pakalpojumus, un par to liecina to augstais apmierinātības līmenis.

Attiecībā uz katru aģentūru tika noteiktas vairākas gūtās atziņas un apzinātas jomas, kurās nepieciešami uzlabojumi, – papildu informācija sniegta šim ziņojumam pievienotajos Komisijas dienestu darba dokumentos. Gūtās atziņas lielākoties tika ņemtas vērā, deleģējot programmu

[27] Galīgais revīzijas ziņojums par *Chafea* pārvaldības un kontroles sistēmu lauksaimniecības produktu veicināšanas pasākumu īstenošanai, 15.9.2017.

[28] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1144/2014 (2014. gada 22. oktobris) par tādiem informācijas un veicināšanas pasākumiem attiecībā uz lauksaimniecības produktiem, ko īsteno iekšējā tirgū un trešās valstīs.

īstenošanu daudzgadu finanšu shēmas 2021.–2027. gadam ietvaros, kā arī tām tiks pievērsta vērība nākamajā trīs gadu novērtējumā par pēcteču aģentūru darbību 2021.–2024. gada periodā.